

Cultura Múscul

Museu d'Història de Catalunya

Exposició

Per bruixa i metzinera

La cacera de bruixes a Catalunya

Museu d'Història de Catalunya

del 25 de gener al 27 de maig de 2007

Diseny: Ignasi Cruz

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

el Periòdic

Pioneer

CAM

L'obra que va obtenir el premi de Teatre en la darrera edició dels Octubre, *Sex n' Drugs n' Johan Cruyff*, de Josep Julien, pujarà a l'escenari pocs mesos després de l'edició del text. El text acaba de ser editat per 3i4 i l'obra s'estrenarà al Versus Teatre de Barcelona el proper 5 de maig, dirigida per l'autor mateix i interpretada per Muntsa Alcañiz, Mia Esteve, Cesca Pinon i el nord-americà Andrew Tarbet. Ho va anunciar Josep Julien en l'acte de presentació dels llibres dels Octubre, celebrat el dia 22 a la llibreria Laie de Barcelona.

"L'obra es representa per impuls del premi", va declarar l'autor. Segons Jordi Galzeran, que va parlar en nom del jurat, el premi, com tots els premis de teatre, assoleix d'aquesta manera el seu objectiu principal, impulsar la representació del text premiat. Acompanyaven Galzeran en el jurat Àngels Aymar i Manuel Molins.

A Galzeran, l'afortunat autor d'*El mètode Gronholm*, no li ha sorprès que l'obra pugi tan aviat a l'escenari perquè és una peça de gran potència teatral que funcionarà perfectament. L'estructura parteix del *Tot esperant Godot*, de Beckett, que gairebé s'ha convertit en un gènere. Una nit plujosa i freda d'Amsterdam, dues prostitutes dels aparadors esperen, així s'ho pensen, l'arribada de Johan Cruyff, que acaba de jugar un partit amb l'Ajax. Un militar americà i una puta vella comparteixen l'espera. Godot-Cruyff no arribarà, i l'espera es convertirà en una tragicomèdia, amb molt d'humor.

Sí, va reconèixer l'actor, autor i director Josep Julien, "és un sub-sub-sub-Beckett, no aconsegueixo espolsar-me de tota la cosa beckettiana; ni ganes."

La influència de Beckett queda clara bàsicament en el plantejament, en l'inici. Les protagonistes redueixen la seva existència a esperar alguna cosa, decideixen de manera simplista que aquella nit els arribarà un príncep blau i les rescatarà de la seva misèria.

Les restants obres premiades també van pujar, a la seva manera, a l'escenari, pels presentadors. En concret, a l'escenari de l'excel·lència, segons van assegurar els presentadors, els quals no sempre eren membres del jurat. El premi de poesia, *Principi de plaer*, de Jordi Julià, va ser defensat per l'autor del

Els premis Octubre pugen a escena

Els lectors ja poden valorar el veredict dels jurats dels Octubre. Els quatre llibres premiats són a les llibreries, 'Simenon i la connexió catalana', 'La geografia de les veus', 'Principi de plaer', i 'Sex n' Drugs n' Johan Cruyff', obra teatral que s'estrena el 5 d'abril.

L'assagista Xavier Pla; el novel·lista David Nel-lo; el poeta Jordi Julià i l'autor teatral Josep Julià.

pròleg, Pere Ballart, i el jurat va ser format per Sam Abrams, Stefano Cingolani, Dominic Keown, Alex Susanna i Xulio Ricardo Trigo.

Un assaig cabdal. El primer a pujar a l'escenari, i quin escenari!, va ser Xavier Pla, autor de l'assaig *Simenon i la connexió catalana*. L'entrada no podia ser més espectacular. "Ho pots dir amb la sang freda que dona el pas del temps transcorregut des de la lectura de l'original, és una obra assagística cabdal que crea un precedent en l'assagística catalana." La proclamació és de Jordi Balló, membre del jurat del premi Joan Fuster, amb Xavier Antich, Enric Marín, Josep Perelló i Josep Ramoneda. El mèrit de l'estudi, va concloure, és com a partir d'un petit o gran cas, les dificultats d'editar Simenon a la postguerra, entens millor el que va representar aquella època.

Al visual Balló, el llibre li va donar una sensació semblant a una pel·lícula documental recuperada per la Filmoteca de Catalunya que oferia imatges de la gent i els paisatges de la Catalunya del 1927 i, en especial, el que feien els artistes fora de la feina, on es trobaven

i amb qui es reunien, tot el que configura la temperatura cultural de la ciutat, una tradició perduda. En el llibre de Xavier Pla, que explica l'aventura fallida de l'editor català de Simenon, Ferran Canyameres, hi ha una bellesa profunda, la dels projectes no realitzats, i més que d'un fracàs, parla d'entusiasme.

Pel·lícula i llibre, doncs, cal deduir de les paraules de Balló, ens il·luminen sobre el que hi ha al darrere de l'escenari: "L'assaig recorda –va dir Balló– que els processos culturals són el resultat d'una aventura personal, i la lluita contra el poder que va portar a terme l'editor de Simenon produeix la mateixa malenconia que tenien quan veies la pel·lícula."

I, conjuntament amb la malenconia, la passió: "La correspondència entre Canyameres i Simenon, la llegeixes com una novel·la de suspens."

La passió és el que fa néixer el llibre, va dir Xavier Pla, la passió per la literatura, que implica una passió pel cinema, pel teatre, per la vida en general. La passió i una drogodependència, perquè, per a Xavier Pla, com per a Sebastià Gasch i tants i tants simenonians, Simenon és una droga que no pots deixar.

"No sé qui va dir –va comentar Xavier Pla– que Simenon es una malaltia de transmissió textual." Canyameres va caure en aquesta drogodependència en el París ocupat pels nazis, fins al punt de voler conèixer personalment l'autor, del qual va aconseguir un contracte en exclusiva per editar-lo en castellà i català. Però, un cop acabada la guerra, editar Simenon sense ser un home del règim era una aventura destinada al fracàs. Per això, Canyameres deu ser l'únic editor de Simenon de tot el món que es va arruïnar.

La intenció de l'autor era explicar un episodi de microhistòria literària significativa, atenta no només als autors i els llibres, sinó i també als editors i llibreters, i a tots els qui intervenen en la producció i difusió editorial, com els il·lustradors de cobertes. Com diu Pla en la introducció, és una història de grans projectes irrealitzats, d'il·lusions frustrades, de tristeses de l'exili, d'escriptors que fumaven en pipa i que escrivien als marbres dels cafès de ciutats com Barcelona o París, de crítics que només s'alimentaven de tabac i de novel·les policíiques, de redaccions de diaris que es buidaven a altes hores

Jordi Balló parla del premi d'assaig. A la seva dreta, Ramon Pla i Arxé, jurat de l'Andròmina. A l'esquerra, Jordi Galzeran, jurat del premi de teatre, i Pere Ballart, prologuista del llibre de poesia.

de la matinada, de converses apassionades sobre el destí dels homes, de personatges solitaris que, a la llum d'una groguenca bombeta observaven, llegien i escrivien. Com diu Balló, un assaig sobre la malenconia.

Majoria d'edat poètica. Per al professor Pere Ballart, amb *Principi de plaer*, Jordi Julià arriba a la majoria d'edat, després d'haver aplegat una obra poètica que hauria de ser més reconeguda. El llibre és excel·lent per motius lírics i extraliteraris, va dir. Per motius extraliteraris, perquè fa un diagnòstic sobre la forma de vida actual, la que persegueix de manera immediata el desig, sense compromís ni responsabilitat. I perquè presenta una mirada sobre la societat contemporània, entre hedonista i buida, insatisfeta. Els lírics es basen en una consciència formal. L'arquitectura del llibre, amb les seves seccions simètriques, hi està molt calculada. És un llibre que té la indispensable tensió entre el principi del plaer i el principi de realitat, mai no renuncia a parlar de la realitat i defuig del discurs buit i de les digressions.

L'etiqueta que Ballart li posa, la treu del recent assaig del poeta, *Modernitat del món fungible*, la del realisme reflexiu. Dos fets més, segons Ballart, aug-

Per al professor Pere Ballart, amb 'Principi de plaer', Jordi Julià arriba a la majoria d'edat

menten el valor del poemari. En muntar un petit bestiar, explora les possibilitats del gènere de la faula que quedaven per explorar. I el segon fet que cal destacar és la part central del llibre, format per un llarg poema de més de quatre-cents versos, una història sobre el desig permanentment insatisfet: "Julià, en aquesta part central, excel·leix en un subgènere difícil com és el poema llarg", va dir.

Principi de plaer és el llibre més crític amb la realitat que envolta el poeta, el més postmodern. El títol, a més, és irònic: "No hi crec (en el plaer), però a tots ens ha tocat viure." Pel que fa a l'estil, la voluntat era ser detallista, descriptiu, per una banda, i simbolista alhora. El llibre, segons va dir l'autor, enllaça amb les obres de dos novel·listes emergents, elogiats de tot cor pel poeta, Joan Mañas, que acaba de publicar la novel·la *Arqueologia de l'amor*, a Em-

púries, premi Just M. Casero 2006, i Lluís Oliván, autor de les novel·les *El món líquid* (Universitat Autònoma de Barcelona) i, més recentment, *Un pare possible* (Columna), premi Fiter i Rossell 2006. Així, el món líquid de què parla Oliván seria el principi de plaer de Julià.

Elegància, tendresa. "És una novel·la preciosa que estimo." El cor va cloure la intervenció del poeta Jordi Julià i el cor va obrir la de Ramon Pla i Arxé, el membre del jurat del premi de novel·la encarregat de presentar l'obra guanyadora, *La geografia de les veus*, de David Nel·lo. El seu veredict el va emetre conjuntament amb Anton Maria Espadaler, Biel Mesquida, Marta Pessarrodona i Francesc Sellés. "És -va continuar Pla i Arxé- una novel·la que pot ser estimada per un ampli sector de lectors, d'acadèmics a lectors corrents." Una novel·la, va afegir, tendra, sense ni un bri de sentimentalisme, però emocionant.

La novel·la parla de gent real i ho fa amb elegància, a la manera anglesa. El lector s'hi ha d'implicar per completar-ne els detalls. Una petita frase t'obre un abim d'informacions. Aquesta coincidència del monòleg amb l'el·lipsi és el que crea l'elegància. És formada per quatre monòlegs. Parla Rosalia, una dona gran; Pere, un home jove; Cis, contemporània de Rosalia, i Rita, jove. Tenen vincles entre si i pertanyen a tres generacions. Els monòlegs parlen de períodes i episodis molt diferents. I el tema és la feina i la gent que estimes, l'amor i les frustracions. Parlen d'un gran fet, el desarrelament dels emigrants, el desarrelament de la comunitat i de la il·lusió de tenir una comunitat que t'acull, que sentis com a teva. La novel·la, finalment, medita, parla, com va confirmar l'autor, sobre què vol dir pertànyer a un lloc, a una gent, a una manera de fer, i quines són les conseqüències que en pateixen els uns i els altres, aquells que decideixen anar-se'n i els que prefereixen quedar-se, un tema, va recordar David Nel·lo, que serà present en les novel·les que escriguin els immigrants de les diferents comunitats -dels pakistanesos als marroquins- vingudes a casa nostra.

Lluís Bonada